

Instanța de fond: Judecătoria Cahul – M. Bușuleac
Instanța de apel: CA Cahul – E. Dvurecenshii, R. Petrov, N. Veleva

DECIZIE

23 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru,

judecători

Iuliana Oprea, Luiza Gafton,
Victor Burduh, Maria Ghervas,

examinând recursul declarat de către Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ana Filipenco împotriva lui Nicolai Nicolae Filipenco, Nicolae Cuzmici Filipenco, Ivan Filipenco și Vasilinei Filipenco, intervenienți accesorii notarul Rodica Butuc și notarul Olga Țurcan, cu privire la declararea nulității testamentului, certificatelor cu privire la dreptul de succesor testamentar și a contractului de donație,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 14 noiembrie 2017, prin care s-a admis apelul declarat de Ana Filipenco, reprezentată de avocatul Mariana Turculeț, s-a casat hotărârea Judecătoriei Cahul din 28 decembrie 2016 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Ana Filipenco,

CONSTATĂ :

La 15 iulie 2014 Ana Filipenco s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolae Cuzmici Filipenco, Nicolai Nicolae Filipenco, intervenient accesoriu notarul public Rodica Butuc, solicitând declararea nulității parțiale a testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit și confirmat de notarul public Rodica Butuc, nulitatea parțială a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11.05.2000 eliberat de notarul public Rodica Butuc pe numele lui Nicolae Cuzmici Filipenco, nulitatea parțială a contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco. (f.d. 3, vol. I)

În motivarea cererii reclamanta a indicat că Parohia Cahul la 05 februarie 1939 a înregistrat căsătoria lui Cuzma Filipenco și Ana Zadorojnîi. Din această căsătorie au rezultat 6 copii.

Prin hotărârea Sovietului orășenesc Cahul nr. 346 din 12 noiembrie 1964 a fost recunoscut dreptul de proprietate a lui Cuzma Filipenco asupra casei de locuit cu suprafața de 9,2 x 6 m, a anexei 6,05 x 6,4 m și a construcției auxiliare de 85 m.p. amplasate în XXXXX, XXXXX.

A menționat că casa de locuit a fost dobândită de către defunctul Cuzma Filipenco în timpul căsătoriei cu ea, ulterior în anul 1973 a fost efectuată reconstrucția capitală a casei. De asemenea, au mai efectuat reparație și reconstrucții periodice.

La 08 aprilie 1999 Cuzma Filipenco a testat fiului său Nicolae Cuzmici Filipenco casa de locuit din XXXXX, XXXXX, cota echivalentă de teren în părți egale lui Pavel Filipenco și lui Ivan Filipenco, fapt confirmat prin testamentul înregistrat de notarul public Rodica Butuc sub nr. 745.

A indicat că Cuzma Filipenco la data de 17 aprilie 1999 a decedat. Din momentul decesului soțului său ea a locuit în imobilul aflat în XXXXX, XXXXX.

A menționat că locuiește în casă cu nepotul său Nicolai Nicolae Filipenco, care începând cu luna aprilie 2014 o numește cu cuvinte necenzurate și o alungă din casă, afirmând că este unicul proprietar al acestui imobil.

Adresându-se la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul, a primit informație, prin care se confirmă că Nicolai Nicolae Filipenco deține dreptul de proprietate asupra casei de locuit individuale din XXXXX, XXXXX, în baza contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009, înregistrat în Registrul bunurilor imobile la data de 19.04.2010.

A constatat că donatorul este Nicolae Cuzmici Filipenco, care deținea dreptul asupra bunului imobil în baza Certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262, eliberat de notarul privat Rodica Butuc din 11 mai 2000 în baza Testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, eliberat de soțul ei Cuzma Filipenco și Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. XXXXX, trecut în Registrul cadastral al deținătorilor de terenuri la 23.05.2001 cu nr. 692, eliberat de Primăria or. Cahul, confirmate prin Extrasul din Registrul bunurilor imobile cu nr. XXXXX. Consideră că testamentul înregistrat de către notarul public Butuc Rodica sub nr. 745 la data de 08 aprilie 1999 este nul.

Prin cererea suplimentară din 06 aprilie 2015 reclamanta a modificat normele materiale din acțiune, solicitând aplicarea art. 50, 51, 568, 570 și 585 din Codul Civil în redacția anului 1964. (f.d. 86, vol. I)

Prin hotărârea Judecătoria Cahul din 16 iunie 2015 s-a respins acțiunea înaintată de Ana Filipenco împotriva lui Nicolai Nicolae Filipenco, Nicolae Cuzmici Filipenco, intervenient accesoriu notarul Rodica Butuc cu privire la declararea nulității parțiale a testamentului nr. 745 din 08.04.1999, declararea nulității parțiale a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11.05.2000 și declararea nulității parțiale a contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009 ca fiind neîntemeiată. (f.d. 91, 95-99, vol. I)

Curtea de Apel Cahul prin decizia din 10 decembrie 2015 a admis apelul declarat de către Ana Filipenco, a casat hotărârea Judecătoria Cahul din 16 iunie 2015 emisă în cauza civilă la acțiunea formulată de Ana Filipenco împotriva lui Nicolae Cuzmici Filipenco, Nicolai Nicolae Filipenco, intervenient accesoriu notarul Rodica Butuc, cu privire la recunoașterea nulității parțiale a testamentului nr. 745 din 08.04.1999, anularea parțială a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11.05.2000 și recunoașterea parțial nul contractul de donație nr. 3627 din 08.05.2009, din alte motive, cu restituirea cauzei la rejudecare la Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată. De asemenea, a decis că la rejudecarea cauzei urmează a fi antrenat în proces Pavel Filipenco și Ivan Filipenco, stabilind statutul acestora în conformitate cu prevederile art. 63-67 CPC. (f.d. 144, 145-149, vol. I)

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 17 martie 2016 au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii Pavel Filipenco și Ivan Filipenco. (f.d. 187-188, vol. I)

La 29 iunie 2016, în temeiul art. 60 CPC, Ana Filipenco a depus cerere, prin care a solicitat declararea nulității testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit de notarul Rodica Butuc, a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11 mai 2000, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele lui Nicolae Cuzmici Filipenco, a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 942 din 10 martie 2003 eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele lui Pavel Filipenco și Ivan Filipenco și a contractului de donație nr. 3627 din 08 mai 2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco. (f.d. 200-202, vol. I)

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 29 iulie 2016 s-a înlocuit Pavel Filipenco cu succesorul lui în drepturi Vasilina Filipenco. (f.d. 203-204, vol. I)

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 28 decembrie 2016 s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Ana Filipenco împotriva lui Nicolae Cuzmici Filipenco, Nicolai Nicolae Filipenco, Ivan Filipenco și Vasilina Filipenco, intervenienți accesorii notarul Rodica Butuc și notarul Olga Țurcan, cu privire la declararea nulității testamentului, certificatelor cu privire la dreptul de succesor testamentar și a contractului de donație ca fiind neîntemeiată. (f.d. 236, 240-243, vol. I)

Rejudecând cauza, Curtea de Apel Cahul prin decizia din 14 noiembrie 2017 a admis apelul declarat de către Ana Filipenco, reprezentată de avocatul Mariana Turculeț. A casat integral hotărârea Judecătoriei Cahul din 28 decembrie 2016, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care a admis parțial acțiunea înaintată de Ana Filipenco. A constatat nulitatea parțială a testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit de către defunctul Cuzma Filipenco, cu referire la ½ cotă-parte din bunurile testate în favoarea testatorilor Filipenco Nicolae 1/2 cotă-parte din casa de locuit, Pavel Filipenco și Ivan Filipenco (1/2 din terenurile agricole). A constatat nulitatea parțială a certificatului de moștenitor testamentar nr. 2262 din 11 mai 2000, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele succesorului testamentar Nicolae Cuzmici Filipenco în partea la ½ cotă-parte din bunul testat casa de locuit din mun. Cahul, str. Matei Basarab nr. 8. A constatat nulitatea parțială a certificatului de moștenitor testamentar nr. 942 din 10 martie 2003, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele succesorilor testamentari Pavel Filipenco și Ivan Filipenco în partea la ½ cotă-parte din terenurile agricole cu suprafața totală de 3,4864 ha (nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX). A declarat parțial nul contractul de donație nr. 3627 din 08 mai 2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco în partea la ½ cotă-parte a bunului donat, casa de locuit amplasată în XXXXX, XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX. În rest acțiunea s-a respins. (f.d. 51-62, vol. II)

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la data de 17 februarie 2018 Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco au depus recurs, prin care au solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Cahul din 14 noiembrie 2017, cu menținerea hotărârii Judecătoriei Cahul din 28 decembrie 2016. (f.d. 70-73, vol. II)

În motivarea recursului recurenței au invocat că la emiterea deciziei, instanța de apel a aplicat greșit normele legale, nu a luat în considerație probele și argumentele participanților la proces care confirmă că actele juridice sunt legale.

La 19 aprilie 2018 Ana Filipenco și Ivan Filipenco au depus referințe, prin care au solicitat respingerea recursului depus de către Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco și menținerea deciziei instanței de apel din 14 noiembrie 2017, deoarece este legală. (f.d. 87, 89-90, vol. II)

La 27 aprilie 2018 notarul public Rodica Butuc a depus referință, solicitând admiterea recursului declarat de către Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco, casarea deciziei Curții de Apel Cahul din 14 noiembrie 2017 și menținerea hotărârii Judecătorei Cahul din 28 decembrie 2016 ca fiind legală și întemeiată. (f.d. 92-93, vol. II)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă, că decizia Curții de Apel Cahul a fost pronunțată la 14 noiembrie 2017, a fost expediată în adresa recurenților, prin intermediul oficiului poștal cu scrisoare de însoțire nr. 05-2a-547-29052017 din 11.01.2018, însă confirmarea recepționării nu este la materialele cauzei. (f. d. 65, vol. II)

În condițiile descrise instanța de recurs consideră că cererea de recurs din 17 februarie 2018 este depusă în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 16 mai 2018 a considerat recursul admisibil.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de către Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco este întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art. 445 alin. (1) lit. b) CPC instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Ana Filipenco, înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, a solicitat recunoașterea nulității testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit de notarul Rodica Butuc, a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11 mai 2000, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele lui Nicolae Cuzmici Filipenco, a certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 942 din 10 martie 2003 eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele lui Pavel Filipenco și Ivan Filipenco și a contractului de donație nr. 3627 din 08 mai 2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauzei, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

Instanța de apel, judecând apelul declarat de către Ana Filipenco, reprezentată de avocatul Mariana Turculeț, a casat hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial acțiunea, a constatat nulitatea parțială a testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit de către defunctul Cuzma Filipenco, cu referire la ½ cotă-parte din bunurile testate în favoarea testatorilor Nicolae Filipenco 1/2 cotă-parte din casa de locuit, Pavel Filipenco și Ivan Filipenco (1/2 din terenurile agricole), a constatat nulitatea parțială a certificatului de moștenitor testamentar nr. 2262 din 11 mai 2000, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele succesorului testamentar Nicolae Cuzmici Filipenco în partea la ½ cotă-parte din bunul testat casa de locuit din mun. Cahul, str. Matei Basarab nr. 8, a constatat nulitatea parțială a certificatului de moștenitor testamentar nr. 942 din 10 martie 2003, eliberat de notarul Rodica Butuc pe numele succesorilor testamentari Pavel Filipenco și Ivan Filipenco în partea la ½ cotă-parte din terenurile agricole cu suprafața totală de 3,4864 ha (nr. cadastral XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX), a declarat parțial nul contractul de donație nr. 3627 din 08 mai 2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco în partea la ½ cotă-parte a bunului donat, casa de locuit amplasată în XXXXX, XXXXX, cu nr. cadastral XXXXX, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că, concluziile instanțelor inferioare sunt premature.

În cadrul examinării prezentei cauze s-a stabilit că potrivit extrasului de pe actul de căsătorie XXXXX la data de 05 februarie 1939 a fost înregistrată căsătoria lui Cuzma Filipenco și Ana Zadorojni. (f.d. 7, vol. I)

Prin hotărârea nr. 346 din 12 noiembrie 1964 a Sovietului orășenesc Cahul, Cuzma Filipenco a fost recunoscut proprietarul imobilului, casa de locuit cu dimensiunile 9,2 x 6,4, anexe 6,05 x 6,4 și seria de 85 m.p., situate pe XXXXX, XXXXX, act administrativ care nu a fost contestat în modul prevăzut de lege. (f.d. 47, vol. I)

Prin hotărârea nr. 68-B din 29 martie 1973 a Sovietului orășenesc Cahul, Cuzma Filipenco domiciliat în XXXXX, XXXXX i-a fost legalizat dreptul asupra spațiului locativ cu dimensiunile 53,3 m.p. după petrecerea reparației casei de locuit amplasată pe aceeași adresă. (f.d. 48, vol. I)

Potrivit Titlurilor de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. XXXXX, nr. XXXXX, nr. XXXXX, nr. XXXXX, nr. XXXXX trecute în Registrul cadastral al deținătorilor de terenuri sub nr. 1304 la 05 august 1998, Cuzma Filipenco a primit în proprietate privată pământ cu suprafața de 3,09 ha, 0,1305 ha, 0,0855 ha, 0,0607 ha, 0,1197 ha, cu destinație agricolă, având nr. cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX. (f.d. 75-79, vol. I)

În conformitate cu art. 114 Codul Civil (în redacția 1964) bunurile pot aparține cu titlu de proprietate comună ... la doi ori mai mulți cetățeni. Există proprietate comună în cote definite (proprietate pe cote-părți) sau fără cote definite (proprietate în devălmășie).

Conform art. 21 Codul căsătoriei și familiei (în redacția 1969) bunurile, dobândite de soți în timpul căsătoriei, sunt proprietate comună devălmășă a lor. Soții

au drepturi egale de posesiune, folosință și dispoziție asupra acestor bunuri. Soții se bucură de drepturi egale asupra bunurilor și în cazul când unul dintre ei se ocupă de gospodăria casnică, de îngrijirea copiilor sau, din alte motive temeinice, n-a avut un câștig de sine stătător.

Prin prisma art. 132 Cod Civil (în redacția 1964) dreptul de proprietate (dreptul de administrare operativă) se naște de către dobânditor în baza contractului din momentul transmiterii obiectului, dacă legea sau contractul nu prevede altceva. Dacă contractul de înstrăinare a lucrului trebuie să fie înregistrat dreptul de proprietate ia naștere din momentul înregistrării.

În virtutea acestor prevederi legale rezultă că Ana Filipenco, soția defunctului Cuzma Filipenco este proprietar devălmaș al averii dobândite de Cuzma Filipenco în timpul căsătoriei.

Materialele cauzei atestă că prin Testamentul din 08 aprilie 1999, înregistrat de notarul public Rodica Butuc sub nr. 745, Cuzma Filipenco a testat toată averea sa, care îi va aparține după decesul său, feciorilor Nicolae Cuzmici Filipenco - casa de locuit din XXXXX, XXXXX, iar lui Pavel Cuzmici Filipenco și Ivan Cuzmici Filipenco cotele echivalente de teren în părți egale. (f.d. 50, vol. I)

Ulterior, la data de 17 aprilie 1999, Cuzma Filipenco a decedat, fapt confirmat prin certificatul de deces XXXXX, trecut în registrul actelor de stare civilă sub XXXXX. (f.d. 9)

Conform art. 568 alin. (1) Codul Civil (în redacția 1964) orice cetățean poate lăsa prin testament toate bunurile sale sau o parte din ele (inclusiv mobilierul obișnuit din casă și obiectele de uz casnic) uneia sau mai multor persoane, atât celor care fac parte, cât și celor care nu fac parte din cercul moștenitorilor legali, precum și statului sau diferitelor organizații de stat, cooperatiste și obștești.

Art. 579 Cod Civil (în redacția 1964) prevede că testamentul va fi executat de moștenitorii desemnați în cuprinsul lui. În art. 581 Codul civil (în redacția 1964) este indicat că pentru a dobândi succesiunea moștenitorul trebuie s-o accepte. O succesiune nu poate fi acceptată sub condiție sau cu rezerve. Se consideră, că moștenitorul a acceptat succesiunea, dacă el a intrat de fapt în posesia sau administrarea bunurilor succesoriale sau dacă a depus la organul notarial al locului deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a ei. Actele arătate în prezentul articol trebuie să fie săvârșite în curs de șase luni din ziua deschiderii succesiunii. Persoanele, pentru care dreptul la succesiune se naște numai în caz de neacceptare a succesiunii de către alți moștenitori, pot declara, că consimt să accepte succesiunea în cursul părții rămase a termenului pentru acceptarea succesiunii. Dacă această parte este mai mică de trei luni, ea va fi prelungită până la trei luni. Succesiunea acceptată este considerată, că aparține moștenitorului din momentul deschiderii succesiunii.

Conform art. 585 Cod Civil (redacția 1964) în cursul termenului de șase luni din ziua deschiderii succesiunii moștenitorul legal sau testamentar are dreptul să renunțe la succesiune. Cu acest prilej el poate menționa, că renunță la succesiune în folosul altor moștenitori legali sau testamentari, în folosul statului sau al unei organizații de stat, cooperatiste sau al unei alte organizații obștești. Renunțarea la succesiune, fără a se arăta în folosul cui renunță moștenitorul la succesiune, produce aceleaș efecte, ca și neacceptarea succesiunii. Renunțarea la succesiune se face print-o declarație depusă de către moștenitor la biroul notarial al locului deschiderii succesiunii.

În conformitate cu art. 570 Codul Civil (în redacția 1964) minorii sau copiii incapabili de muncă ai celui ce a lăsat moștenirea (inclusiv cei înfiați), precum și soțul și părinții (înfietorii) incapabili de muncă și cei ce erau întreținuți de defunct moștenesc, independent de conținutul testamentului, cel puțin două treimi din cota, ce s-ar fi cuvenit fiecăruia din ei în caz de succesiune legală (cotă obligatorie).

Din probele materiale reiese că notarul Rodica Butuc la data de 11 mai 2000 a deschis dosarul nr. 2.20-122 cu privire la eliberarea certificatului cu dreptul la moștenirea averii succesorului Cuzma Filipenco, la cererea lui Nicolae Cuzmici Filipenco. (f.d. 57-80, vol. I)

Ana Filipenco, ca proprietar devălmaș, dar și ca persoană cu drept la o cotă-parte obligatorie din succesiune, prin cererea adresată notarului, a declarat la data de 05 mai 2010 că „Este la curent cu eliberarea Certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar, moștenirea asupra casei de locuit, după trecerea în neființă a soțului său Cuzma Filipenco în anul 1999 pe numele fiului său Nicolae Cuzmici Filipenco și în părți egale a terenurilor de pământ lui Pavel Filipenco și lui Ivan Filipenco”. A mai indicat că „Nu pretinde la moștenire și refuză de a primi certificat de proprietar la ½ cotă-parte din casă, care i se cuvine din proprietatea comună cu soțul. Despre consecințele prezentei cereri a fost preîntâmpinată de către notarul și este de acord să înregistreze toată averea pe numele copiilor”. (f.d. 69, vol. I)

Prin urmare, cererea din 05 mai 2000 conține două hotărâri ale Anei Filipenco: refuzul de la dreptul său de proprietate asupra averii în devălmășie și refuzul de la cota obligatorie din succesiune.

Având în vedere că Ana Filipenco, prin cerere a renunțat la succesiune, cât și la dreptul de proprietate asupra cotelor din bunurile imobile deținute în devălmășie cu defunctul Cuzma Filipenco, bunurile în întregime s-au inclus în masa succesorală la 11 mai 2000 de notarul public Rodica Butuc, care a eliberat Certificatul cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 pe numele lui Nicolae Cuzmici Filipenco, în privința casei de locuit situată în or. Cahul, str. M. Basarab nr. 8, ce aparține defunctului Cuzma Filipenco, în baza adeverinței de înregistrare a dreptului de proprietate XXXXX din XXXXX eliberat de OCT Cahul. (f.d. 13, vol. I)

Ulterior, la 10 martie 2003 notarul public Rodica Butuc a eliberat certificat cu privire la dreptul de succesor testamentar, înregistrat sub nr. 942 pe numele lui Pavel Cuzmici Filipenco și Ivan Cuzma Filipenco. Avera supra căreia este eliberat prezentul certificat constă din pământ agricol cu suprafața totală de 3,4864 ha, care se află pe teritoriul Primăriei XXXXX, XXXXX.

La 08 mai 2009 Nicolae Cuzmici Filipenco a donat lui Nicolai Nicolae Filipenco casa de locuit situată în XXXXX, XXXXX.

Se mai atestă că Ana Filipenco locuiește în casa litigioasă, atât la data întocmirii testamentului, data deschiderii succesiunii, cât și la data întocmirii contractului de donație, neavând careva pretenții față de proprietar.

Urmare a înrăutățirii relațiilor dintre Ana Filipenco și proprietarul casei Nicolai Nicolae Filipenco, la 15 iulie 2014 și la 29 iunie 2016 Ana Filipenco s-a adresat în instanța de judecată cu acțiune către Nicolae Cuzmici Filipenco, Nicolai Nicolae Filipenco, Ivan Filipenco, Vasilina Filipenco, intervenienți accesorii notarul Rodica Butuc și notarul Olga Țurcan, prin care a solicitat recunoașterea nulității testamentului

nr. 745 din 08.04.1999 întocmit de către defunctul Cuzma Filipenco, nulității certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11.05.2000, eliberat de notarul public Rodica Butuc pe numele succesorului testamentar Nicolae Cuzmici Filipenco, nulității certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 942 din 10.03.2003 eliberat de notarul public Rodica Butuc pe numele succesorilor testamentari Pavel Filipenco și Ivan Filipenco, indicând că nu a știut despre existența testamentului și că actele juridice întocmite îi lezează dreptul de proprietate de devălmaș.

Prima instanță, judecând cauza în fond, a constatat pretențiile reclamantei Ana Filipenco neîntemeiate și a respins acțiunea. Instanța de apel, a concluzionat că bunurile testate de către defunctul Cuzma Filipenco sunt supuse regimului proprietății în devălmășie, și urmau a fi împărțite în cote-părți egale. Dreptul Anei Filipenco asupra ½ cotă-parte din bunuri este perpetuu aceste bunuri nu puteau fi incluse în testament, ceea ce condiționează nulitatea absolută a testamentului, reținând în drept prevederile art. 50 Cod Civil (în redacția 1964).

Aici instanța de recurs reține concluziile instanțelor ierarhic inferioare eronate.

Litigiul este guvernat atât de prevederile Codului Civil (în redacția 1964), cât și de prevederile Codului Civil din 06.06.2002.

Conform art. 74 Codul Civil (în redacția 1964) termenul general pentru apărarea printr-o acțiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripția) este de trei ani.

Potrivit art. 79 Codul Civil prescripția începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acțiune; dreptul la acțiune se naște din ziua când persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept. Excepții de la această regulă, precum și temeiurile suspendării și întreruperii cursului prescripției se stabilesc prin legislația Uniunii RSS și prin prezentul Cod.

Conform art. 6 alin. (1) Cod Civil din 06.06.2002 legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare. (2) Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare. (3) De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

În conformitate cu art. 267 alin. (1) Cod Civil din 06.06.2002 termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art. 271 Codul Civil din 06.06.2002 acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Potrivit art. 272 Cod Civil din 06.06.2002 termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Colegiul a stabilit că Ana Filipenco, după decesul soțului său Cuzma Filipenco, prin cerere adresată notarului la 05 mai 2000, a refuzat la dreptul său de proprietate

asupra averii în devălmășie deținută în comun cu testatorul Cuzma Filipenco, cât și de la dreptul la cota-parte obligatorie din succesiune.

Respectiv, la momentul întocmirii cererii față de notar la data de 05 mai 2000 Ana Filipenco cunoștea că are dreptul la proprietate în devălmășie, renunțând în fața notarului de la acest drept, că Cuzma Filipenco a testat fiilor săi Nicolae Cuzmici Filipenco casa de locuit, iar lui Ivan Filipenco și Pavel Filipenco cotele de teren.

Ana Filipenco a contestat în instanțe testamentul abia la 15 iulie 2014, mult prea târziu pentru apărarea unui drept.

Instanța de recurs a constatat că în cadrul ședinței instanței de fond reprezentantul lui Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco a invocat că actele juridice contestate au fost emise conform normelor de drept la momentul întocmirii. De asemenea, sunt anexate probe care confirmă că Ana Filipenco cunoștea de existența actelor juridice contestate la momentul întocmirii lor. Astfel, luând în considerație că au trecut mai mult de 3 ani de la întocmirea acestor acte și de când a cunoscut despre ele, reclamanta a solicitat aplicarea prescripției extinctive conform art. 271 Cod Civil. (f.d. 198, vol. I)

Colegiul reține că dreptul la acțiune a început a curge din momentul deschiderii dosarului succesoral, când Ana Filipenco a fost invitată la notar și informată despre drepturile sale asupra averii devălmășe, cât și asupra unei cote obligatorii din succesiune, drepturi de la care ea benevol a renunțat.

Ana Filipenco s-a adresat în instanța de judecată cu cerința de declarare a nulității testamentului nr. 745 din 3627 și a certificatelor cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 10 mai 2000 și nr. 942 din 10.03.2003 abia la 15 iulie 2014 în afara termenului de prescripție și pentru aceste motive acțiunea urmează a fi respinsă ca tardivă.

Colegiul notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea dreptului la acțiune ar conduce la încălcarea principiului securității raportului juridic.

Instanța menționează că la caz nu sunt aplicabile prevederile art. 50 Cod Civil (în redacția 1964) privitor la condiția de nulitate absolută a unui act juridic.

Reclamanta Ana Filipenco, de asemenea, a solicitat recunoașterea nulității contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco.

Conform art. 827 alin. (1) Cod Civil prin contract de donație, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părți (donatar).

În baza Certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11 mai 2000, eliberat de notarul Rodica Butuc, Nicolae Cuzmici Filipenco și-a înregistrat dreptul de proprietate asupra casei de locuit aflată în XXXXX, XXXXX.

Conform art. 26 alin. (1) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543 din 25.02.1998 înregistrarea drepturilor se efectuează la cererea titularilor de drepturi, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege. (2) În cazul în care documentul ce confirmă drepturile este un act al autorității publice sau un contract autentificat notarial,

cererea de înregistrare se depune de către una dintre părți. În cazul în care documentul ce confirmă drepturile este un contract în formă scrisă și legislația nu prevede autentificarea notarială obligatorie, cererea de înregistrare se depune de către părțile contractului.

Aici, instanța de recurs menționează că noii proprietari, care au primit bunuri în baza Certificatelor cu privire la dreptul de succesori testamentari, și-au realizat dreptul său și au înregistrat în Registrul bunurilor imobile bunurile testate. La momentul înregistrării bunurilor, nu s-au depistat careva neajunsuri sau nereguli în actele prezentate pentru a fi respinse cererile de înregistrare a bunurilor.

Nicolae Cuzmici Filipenco, prin contractul de donație din 08 mai 2009, înregistrat de notarul privat Olga Țurcan sub. nr. 3627, a donat fiului său Nicolai Nicolae Filipenco imobilul constituit din terenul pentru construcție locativă cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,0700 ha, evaluat la prețul de 142 459 lei, casa de locuit individuală cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 97,6 m.p., care se află în XXXXX, XXXXX, evaluată la prețul de 126 956 lei.

Ulterior, la 19 aprilie 2010 Nicolai Nicolae Filipenco și-a înregistrat în Registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX în baza contractului de donație nr. 3627 din 08 mai 2009. (f.d. 17)

Dreptul de proprietate înregistrat în Registrul bunurilor imobile a avut loc în baza unui contract de donație, autentificat notarial, iar informația din Registrul este publică și opozabilă terților.

Ana Filipenco trebuia să cunoască această informație mai ales că Nicolai Nicolae Filipenco se comporta ca un proprietar, locuind în acest imobil, îngrijind de starea lui tehnică. Ana Filipenco confirmă acest fapt chiar în cererea de chemare în judecată.

Se constată că Ana Filipenco a cunoscut despre testamentul întocmit de către defunctul Cuzma Filipenco, fapt confirmat prin cererea adresată de ea notarului privind refuzul în folosul feciorilor săi de 1/2 din cota-parte din bunurile dobândite de ea în timpul căsătoriei cu Cuzma Filipenco și care au regim de proprietate în devălmășie, cât și de certificatele cu privire la dreptul de succesori testamentari eliberate moștenitorilor Nicolae Cuzmici Filipenco, Ivan Filipenco și Pavel Filipenco și pe parcursul perioadei îndelungate, nu a fost împotriva actelor contestate.

Instanța de recurs a stabilit că Ana Filipenco în acțiune a indicat că din informația primită de la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul a aflat că nepotul său Nicolai Nicolae Filipenco a primit imobilul aflat în XXXXX, XXXXX în baza contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco.

Conform art. 496 alin. (3) Cod Civil orice persoană interesată poate lua cunoștință de registrul bunurilor imobile.

Potrivit art. 503 alin. (1) Codul Civil orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta, lua cunoștință de registrul bunurilor imobile, precum și de documentele adiționale, în condițiile legii. (2) De pe registrul bunurilor imobile se vor elibera, în condițiile legii, extrase certificate și copii legalizate.

Reieșind din prevederile normelor menționate supra Ana Filipenco avea dreptul în orice moment să se adreseze la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul pentru a-i fi eliberată informația din Registrul bunurilor imobile.

În mod subsecvent, instanța de recurs consideră că și cerința de declararea nulității contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009 urmează a fi respinsă ca tardivă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță și de instanța de apel, însă normele de drept material au fost aplicate eronat și nu este necesară verificarea suplimentară de dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit constată întemeiat recursul și pasibil al admite, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a adopta o nouă hotărâre de repingere a acțiunii ca tardivă.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Nicolai Nicolae Filipenco și Nicolae Cuzmici Filipenco.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 14 noiembrie 2017 și hotărârea Judecătorei Cahul din 28 decembrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ana Filipenco împotriva lui Nicolai Nicolae Filipenco, Nicolae Cuzmici Filipenco, Ivan Filipenco și Vasilina Filipenco intervenienți accesorii notarul public Rodica Butuc, notarul Olga Țurcan cu privire la declararea nulității testamentului, certificatelor cu privire la dreptul de succesor testamentar și a contractului de donație, cu emiterea unei noi hotărâri.

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de către Ana Filipenco cu privire la declararea nulității testamentului nr. 745 din 08 aprilie 1999, întocmit și confirmat de notarul public Rodica Butuc, nulitatea certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 2262 din 11.05.2000 eliberat de notarul public Rodica Butuc pe numele lui Nicolae Cuzmici Filipenco, nulitatea certificatului cu privire la dreptul de succesor testamentar nr. 942 din 10.03.2003 eliberat de notarul public Rodica Butuc pe numele lui Pavel Filipenco și Ivan Filipenco, nulitatea contractului de donație nr. 3627 din 08.05.2009, încheiat între Nicolae Cuzmici Filipenco și Nicolai Nicolae Filipenco.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecători

Iuliana Oprea

Luiza Gafton

Victor Burduh

Maria Ghervas